

"БЕКІТЕМІН"
ОКМА ректоры

Ж.С. Сейтжанова

2025 ж

SOUTH KAZAKHSTAN
MEDICAL
ACADEMY

РЕЗИДЕНТУРАНЫҢ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

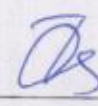
7R01103

«АЛЛЕРГОЛОГИЯ ЖӘНЕ ИММУНОЛОГИЯ (ЕРЕСЕКТЕР, БАЛАЛАР)»

Шымкент 2025 ж.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Микробиология, аллергология және иммунология» кафедрасы		50/11-
Білім беру бағдарламасы «Аллергология мен иммунология (ересектер, балалар)»		20 беттің 2 беті

«Аллергология және иммунология (ересек, балалар)» білім беру бағдарламасы
 «Микробиология, аллергология және иммунология» кафедрасы мүшелерімен
 әзірленген.

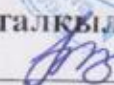
Кафедра менгерушісі, м. ғ.д., профессор Б. Т. Сейтханова
 Хаттама № 9 « 17 » « 04 » 2025ж.

Жұмыс берушілермен келісілген:

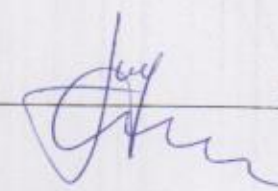
Облыстық балалар ауруханасы

Туркестан облысының штаттан тыс бас аллерголог Д.А. Рыскулова

Терапия бейіндер бойынша АК отырысында талқыланған

АК төрағасы, ассоц. профессор Ж.А. Кауызбай
 Хаттама № 4 « 21 » « 04 » 2025ж.

Клиникалық Кеңеспен мақұлданған

Клиникалық Кеңестің төрағасы, профессор Б.К. Нурмашев
 Хаттама № 8 « 25 » « 04 » 2025ж.

Ғылыми Кеңеспен бекітілген

Хаттама № 13 « 2 » « 05 » 2025ж.

Білім беру бағдарламасының паспорты

1. Білім беру бағдарламасының миссиясы

Бәсекеге қабілетті кадрларды даярлау, резидент-дәрігердің оқу нәтижелеріне қол жеткізу, денсаулық сақтау жүйесі мен қоғамдағы жоғары білікті аллерголог және иммунолог дәрігерлерімен қамтамасыз ету қажеттілігін қанағаттандыру саласында көшбасшы ретінде болу.

2. Білім беру бағдарламасының мақсаты

Аллергологиялық аурулар мен иммундық жүйенің патологиясы бар науқастарға алғашқы медициналық-санитарлық көмек деңгейінде де, мамандандырылған деңгейде де дәлелді медицина принциптеріне сәйкес, көмек көрсете алатын, әмбебап кәсіби құзыреттер жүйесі бар балаларды қоса, жоғары білікті дәрігер-аллерголог-иммунологты даярлау.

Білім беру бағдарламасының негіздемесі

«Аллергология және иммунология» мамандығы бойынша білім беру бағдарламасы Қазақстан Республикасындағы денсаулық сақтау саласының өзекті қажеттіліктері, аллергиялық және иммундық аурулардың таралуының артуы, сондай-ақ осы бейіндегі тар бағыттағы мамандардың тапшылығы ескеріле отырып әзірленген. Бұл бағдарлама клиникалық иммунология, аллергиялық ауруларды диагностикалау мен емдеу салаларында терең білім мен практикалық дағдыларды ұсынады, бұл өз кезегінде түлектерді еңбек нарығында сұранысқа ие мамандар етеді.

«Аллергология және иммунология» білім беру бағдарламасы халықтың сырқаттанушылық құрылымының өзгеруі, экологиялық жағдай, урбанизация және созылмалы инфекциялық емес аурулардың өсуіне байланысты туындаған қоғам мен клиниканың жоғары сұранысына жауап ретінде жүзеге асырылады. Қазақстан Республикасында медициналық көмектің барлық деңгейлерінде аллерголог-иммунолог мамандарына сұраныс өте жоғары. Аллерголог-иммунолог — иммунопатологияларды диагностикалау мен емдеудің заманауи әдістері саласындағы сарапшы.

Медициналық ұйымдардың аллерголог-иммунологтарға қажеттілігі ҚР Денсаулық сақтау жүйесін дамытудың негізгі стратегиялары мен бағдарламаларын ескере отырып, бірінші кезекте өмірлік деңгейде осы бейіндегі мамандарды ашу мен даярлаудың негіздемесі болып табылады.

3. Білім беру бағдарламасы әзірленген кәсіби стандарт

• Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 4 шілдедегі № ҚР ДСМ-63 бұйрығы – «Денсаулық сақтау саласындағы білім берудің деңгейлері бойынша мемлекеттік міндетті стандарттарды бекіту туралы»;

• «Аллергология және иммунология (ересек, балалар)» кәсіби стандарты (Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2024 жылғы 25 қаңтардағы № 46 бұйрығы – «Денсаулық сақтау саласындағы кәсіби стандарттарды бекіту туралы»);

• Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің кейбір бұйрықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы – «Резидентура бағдарламалары бойынша медициналық мамандықтар тізбесін бекіту туралы» 2021 жылғы 25 мамырдағы № ҚР ДСМ-43 бұйрығына және «Медициналық және фармацевтикалық мамандықтар бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» 2023 жылғы 9 қаңтардағы № 4 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2023 жылғы 10 қарашадағы № 164 бұйрығы).

4. Кәсіби қызмет саласы. Денсаулық сақтау

5. Кәсіби қызмет объектілері.

Амбулаториялық және стационарлық көмек көрсететін медициналық ұйымдар, ҚР Денсаулық сақтау жүйелері

Жалпы мәлімет

№	ББ сипаттамасы	Деректер
1	Тіркеу нөмірі	7R01100261
2	Білім беру саласының жіктеуі мен коды	7R01 Денсаулық сақтау (медицина)
3	Даярлау бағыттарының жіктеуі мен коды	7R011 Денсаулық сақтау
4	Білім беру бағдарламаларының тобы	7R01103 «Аллергология және иммунология (ересектер, балалар)»
5	Білім беру бағдарламасының атауы мен коды	«Аллергология және иммунология (ересектер, балалар)»
6	БББ түрі	Белсенді
7	БЖХС бойынша деңгей	7
8	ҰБШ бойынша деңгей	7
9	СБШ бойынша деңгей	7
10	БББ ерекше ерекшеліктері	Кәсіби стандартқа сәйкес құрастырылған
11	Құзыреттер тізбес	ҚТ1 Пациентті бақылау: клиникалық диагнозды тұжырымдай алады, емдеу жоспарын тағайындай алады және медициналық көмектің барлық деңгейлерінде дәлелді тәжірибе негізінде оның тиімділігін бағалай алады; ҚТ2 Коммуникация және ынтымақтастық: пациент үшін ең жақсы нәтижелерге қол жеткізу мақсатында пациентпен, оның қоршаған ортасымен, медицина қызметкерлерімен тиімді өзара әрекеттесе білу; ҚТ3 Қауіпсіздік және сапа: тәуекелдерді бағалай білу және медициналық көмектің қауіпсіздігі мен сапасының жоғары деңгейін қамтамасыз ету үшін ең тиімді әдістерді қолдана білу; ҚТ4 Халық денсаулығы: өз мамандығы бойынша Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау жүйесінің құқықтық және ұйымдастырушылық шеңберінде әрекет ете алады, төтенше жағдайлар кезінде негізгі көмек көрсете алады, азаматтардың денсаулығын нығайту саясатын іске асыру үшін кәсіпаралық ұжымдар құрамында жұмыс істей алады. ұлт; ҚТ5 Зерттеушілік: адекватты зерттеу сұрақтарын құрастыра алады, кәсіби әдебиеттерге сыни баға бере алады, өзінің күнделікті қызметінде халықаралық деректер қорын тиімді пайдалана алады, ғылыми топ жұмысына қатысады; ҚТ6 Оқыту және дамыту: өз бетінше білім алуға және кәсіби ұжымның басқа мүшелерін оқытуға, пікірталастарға, конференцияларға және үздіксіз кәсіби дамудың басқа да нысандарына белсенді қатысу.

12	Оқыту нәтижелері	ОН1 Пациент үшін үздік нәтижелерге қол жеткізу мақсатында пациентпен, оның ортасымен, Денсаулық сақтау мамандарымен тиімді өзара іс-қимыл жасай алады. ОН2 Аллергиялық және иммунопатологиялық аурулары бар пациенттерге клиникалық диагнозды тұжырымдауға, емдеу жоспарын тағайындауға және медициналық көмек көрсетудің барлық деңгейлерінде дәлелді практика негізінде оның тиімділігін бағалауға қабілетті. ОН3 Қауіп-қатерлерді бағалауға және жоғары қауіпсіздік деңгейін және медициналық көмек сапасын қамтамасыз ету үшін ең тиімді әдістерді пайдалануға қабілетті. ОН4 Адекватты зерттеу мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдауға, аллергология және иммунология бойынша арнайы әдебиетті сыни бағалауға, өзінің күнделікті қызметінде халықаралық деректер базасын тиімді пайдалануға, зерттеу командасының жұмысына қатысуға қабілетті. ОН5 Өз бетінше оқуға және кәсіби команданың басқа мүшелерін оқытуға, пікірталастарға, конференцияларға және үздіксіз кәсіби дамудың басқа да нысандарына белсенді қатысуға қабілетті. ОН6 Аллергология және иммунология мамандығы бойынша Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау жүйесінің құқықтық және ұйымдастыру өрісі шеңберінде әрекет етуге, төтенше жағдайларда базалық көмек көрсетуге, ұлт денсаулығын нығайту саясатын жүзеге асыру үшін кәсіптік топтар құрамында жұмыс істеуге қабілетті. ОН7 Медициналық құжаттаманы дайындау кезінде қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілердің нормаларын қолдана алады, статистикалық мәліметтерді талдай алады, іс қағаздарын жүргізу сапасын бағалай алады, стандартты нысандар мен хаттамаларды қолдана алады, нормативтік талаптардың дұрыстығын және сәйкестігін көрсете алады.
13	Оқу түрі	Күндізгі
14	Оқыту тілі	Қазақша және орысша
15	Кредиттер көлемі	Барлығы 140 кредит Олардың ішінде: Теориялық оқыту-138 кредит Аралық аттестаттау Қорытынды аттестаттау-2 кредит.
16	Оқу мерзімі	2 жыл
17	Берілетін дәрежесі	Аллерголог және иммунолог ересек, балалар дәрігері
18	Кадрларды даярлау бағытына арналған лицензияға қосымшаның болуы	KZ36LAA00011387
19	ББ Аккредитациясының болуы	Бар

20	Аккредиттеу органының атауы	НУ «Аккредитация және рейтингтің тәуелсіз агенттігі» IAAR
21	Аккредиттеу мерзімі	№KZ73LAA00011788. 26.05.2023 г.-25.05.2028г.
22	Пәндер туралы мәліметтер	A.2 қосымшасы

A.1 Қосымша

Жалпы білім беру бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелерінің қалыптасатын құзыреттіліктермен арақатынасының матрицасы

	ОН1	ОН2	ОН3	ОН4	ОН5	ОН6	ОН7
НК1	+	+	+				
НК2		+		+			+
НК3			+		+		
НК4				+			
НК5					+		
НК6						+	

A.2 Қосымша

Құзыреттілікке/оқыту нәтижелеріне қол жеткізу матрицасы

№	Пән атауы	Пәннің қысқаша сипаттамасы	Циклі	Комп оменті	Кредит көлемі	Қалыптас атын ОН
1	Клиникалық иммунология және амбулаториялық-емханалық аллергология, ересектердің (Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсетудегі клиникалық иммунология және аллергология, иммундық жүйенің жай-күйін бағалау. Иммунотропты терапия, иммунология мен зертханалық диагностикадағы аллергология)	Пән ересек адамдарда аурудың белгілері мен асқынуларын анықтай отырып, анамнез жинау және талдау, деректерді интерпретациялау, in vivo және in vitro диагностикалық әдістерді қолдану дағдыларын қалыптастырады. Емдеу, тамақтану, аллергия-спецификалық иммунотерапия (АСИТ), диспансерлеу және госпитализацияны тағайындауды меңгертеді. Қалпына келтіру шараларын жоспарлау, медициналық құжаттаманы жүргізу, нормативтік талаптарға сәйкес статистикалық деректерді талдау қабілетін дамытады. Жасанды интеллектті қолдана отырып, оңалту жоспарын құрастыруға үйретеді. Ғылыми зерттеулер мен жобаларға қатысуын қамтамасыз етеді.	БелП	МК	34	ОН1 ОН2 ОН4 ОН7

2	Клиникалық иммунология және амбулаториялық-емханалық аллергология, балалардың (Вакциналар, вакцинопрофилактика. Аллергиялық патологиясы бар балалардың алдын алу, диспансерлік бақылау, оналту. Балалардағы аллергологиядағы шұғыл жағдайлар)	Пән балаларда анамнез жинау және талдау, деректерді интерпретациялау, in vivo және in vitro диагностикалық әдістерін қолдану, симптомдар мен асқынуларды анықтау қабілетін қалыптастырады. Ем тағайындау, тамақтануды ұйымдастыру, АСИТ жүргізу, диспансерлеу және ауруханаға жатқызу шараларын жүзеге асыруды үйретеді. Реабилитацияны жоспарлау, медициналық құжаттаманы жүргізу, статистикалық деректерді нормативтік талаптарға сәйкес талдау дағдыларын дамытады. Реабилитациялық жоспарды жасанды интеллект көмегімен құрастыруды меңгертеді. Ғылыми зерттеулер мен жобаларға қатысуға мүмкіндік береді.	Беп	МК	34	ОН1 ОН2 ОН4 ОН7
3	Стационардағы клиникалық иммунология және аллергология, ересектер (Иммунология негіздері. Имунтапшылықты жағдай. Стационардағы клиникалық иммунология және аллергология. Аллергология, аутоиммундық аурулар. Иммунопролиферативті аурулар)	Аллергологиялық және иммунологиялық аурулары бар ересектерге мамандандырылған және жоғары мамандандырылған көмек көрсету. Тыныс жолдарының, асқазан-ішек жолдарының, терінің аллергиялық аурулары туралы заманауи түсінік; тән емес. Әдістемеге қарсы көрсетілімдер; иммунды тапшылық жағдайларды иммунотерапия принциптері, иммунитетті диагностикалаудың зертханалық әдістері.	Беп	МК	33	ОН3 ОН5 ОН6
4	Стационардағы клиникалық иммунология және аллергология, балалар (Балалар иммунологиясы мен аллергологиясының өзекті мәселелері. Балалардағы аллергиялық аурулардың	ҚР-да балалардың амбулаториялық-емханалық аллергологиялық қызметін ұйымдастыру. Балалардағы иммундық жүйенің жасқа байланысты өзгерістері. Ұрықтың иммундық жүйесінің ерекшеліктері. Әртүрлі балалар аурулары кезіндегі Иммунопатология. Эпидемиология, этиология, патогенез, балалардағы аллергологиялық және	Беп	МК	33	ОН3 ОН5 ОН6

	дифференциалды диагностикасы. Балалардағы аллергиялық ауруларды диагностикалау қағидалары. Аллергиялық ауруларды емдеудің заманауи әдістері)	иммунологиялық аурулардың клиникасы.				
5	Аллергенспецификалық иммунотерапия	Пән аллергиялық ауруларды диагностикалау және емдеу, әртүрлі өткір жағдайларда және әртүрлі ауырлық дәрежесінде балалар мен ересектерге шұғыл аллергологиялық көмек көрсету бойынша білім мен дағдыларды қалыптастырады. Балалар мен ересектердегі тыныс алу органдарының ауруларын диагностикалаудың заманауи функционалды әдістері. Аллергенге тән иммунотерапияның ерекшеліктері (АСИТ)-аллергиялық ауруларды емдеудің нақты әдісі. Gold, GINA, ARIA, ICCAD халықаралық бағдарламалары.	БеД	ТК	2	ОН4 ОН5 ОН6
6	Аллергиялық дерматоздардың дифференциалды диагностикасы	Аллергиялық тері ауруларын дифференциалды диагностикалау және емдеу. Ауыр жалпы аллергиялық дерматозы бар науқастарға көмек көрсету әдістері. Атопиялық дерматиттің дамуындағы генетикалық факторлардың рөлі. Клиникалық хаттамаларға сәйкес инфекциялық емес тері ауруларын емдеудің заманауи әдістері.	БеП	ТК	2	ОН1 ОН2 ОН6
7	Аллергологиядағы инновациялар. Молекулалық аллергология	Пән молекулалық аллергия диагностикасы, диагностиканың дәлдігін арттыратын молекулалық компонентті аллергия диагностикасының әдістері, рекомбинантты аллергендердің дамуы, дәл диагноз қою және аллергияға ерекше иммунотерапия әдісі	БеП	ТК	2	ОН1 ОН6

		бойынша тиімді аллергияға қарсы вакцинация туралы білімді қалыптастырады, бұл оны жасайды әдістің сезімталдығын басқа әдістермен салыстырғанда бірнеше есе арттыруға мүмкіндік береді және дәлірек аллергияға тән иммунотерапия жүргізуге мүмкіндік береді.				
8	Аллергология мен иммунологиядағы клиникалық фармакология	Пән дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы бойынша білімді, дәлелді медицина деректерін пайдалана отырып, ұтымды фармакотерапияны негіздеу және жүргізу бойынша дәрігерлік клиникалық-фармакологиялық ойлау дағдыларын, пациенттің патологиялық және физиологиялық бейінін ескере отырып, дәрілік заттарды және олардың дозаларын таңдауға дербестендірілген тәсіл негізінде клиникалық нұсқаулықтарды тиісінше пайдалану бойынша білімді қалыптастырады.	БеП	ТК	2	ОН3 ОН5
9	Аллергиялық ауруларды диагностикалау мен емдеудің заманауи аспектілері	Лабораториялық диагностиканың, дифференциалды диагностиканың және аллергиялық аурулардың заманауи терапиясының бағдарламалары мен алгоритмі. Иммунологиялық зерттеу әдістері және олардың аллергиялық ауруларды диагностикалаудағы маңызы. Заманауи иммунологиялық анализаторлар мен жабдықтар. Зертханалық иммунологиялық зерттеулердің сапасын басқару. Емдеу хаттамаларына сәйкес аллергиялық аурулардың заманауи фармакотерапиясы.	БеД	ТК	2	ОН1 ОН3 ОН6
	Барлығы				138	
	Қорытынды аттестаттау				2	
	Барлығы				140	

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ SOUTH KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Микробиология, аллергология және иммунология» кафедрасы	50/11-	
Білім беру бағдарламасы «Аллергология мен иммунология (ересектер, балалар)»	20 беттің 10 беті	

Кәсіби стандарт: Аллергология және иммунология (ересектер, балалар).

«7.2 Дәрігер аллерголог және иммунолог» мамандығының кәсіби карточкасы	Міндетті еңбек функциялары:	1. Науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайының диагностикасы. 2. Науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық ауруларды және иммун тапшылығы жағдайын барлық кезеңдерінде сабақтастықты сақтай отырып емдеу 3. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық тексеруден өткізу. 4. Халық арасында аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларының және олардың асқынуларының алдын алуға бағытталған іс-шараларды ұйымдастыру, жүзеге асыру және тиімділігін бақылау 5. Медициналық құжаттаманы, медициналық және статистикалық ақпаратты басқаруға қатысу
	Қосымша жұмыс функциялары:	1. Үздіксіз кәсіби даму
1-еңбек функциясы: Науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайын диагностикалау.	1-дағды: Аллергиялық ауруы және иммун тапшылығы жағдайы бар науқасты тексеру	Дағдылар: 1. Науқастардың (олардың заңды өкілдерінің) анамнезін және шағымдарын жинау. 2. Пациенттерден (олардың заңды өкілдерінен) алынған ақпаратты түсіндіру және талдау. 3. Науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық аурулардың және иммунологиялық жағдайлардың ағымындағы клиникалық-физиологиялық ерекшеліктерін анықтау. 3. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды (ересектерді, балаларды) аурудың тән белгілері мен белгілерін анықтай отырып, тексерудің клиникалық әдістерін қолдану. 4. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарға (ересектер, балалар) диагностикалық (зертханалық, аспаптық, иммунологиялық) зерттеулерді тағайындауды негіздеңіз. 5. In vivo спецификалық аллергологиялық және иммунологиялық диагностикада дағдыларды меңгеру: тері, тері ішілік сынамалар, прик-тесттер, патч сынамалар, скарификациялық сынақтар, қолдану және арандатушылық сынақтар. 6. Нақты аллергологиялық және иммунологиялық диагностикалық сынақтарды in vivo жүргізу: ингаляциялық, тіл асты, конъюнктивалық сынақтар. 7. In vitro диагностикалық әдістерді қолдану қажеттілігін анықтаңыз - ерте балалық шақ,

сенсбилизацияның жоғары дәрежесі, поливалентті сенсбилизация, аурудың қайталанатын ағымы, науқастарға арналған арнайы зерттеу әдістері, есекжемдік дермографизм, жалған он немесе жалған теріс тері сынақтары және т.б.

8. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды (ересектер, балалар) тексеру нәтижелерін талдау, түсіндіру және бағалау.

9. Аллергиялық аурудың мүмкін себептерін анықтау, аурудың жалпы және ерекше белгілерін ажырату.

10. Аллергиялық аурулары және (немесе) иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарда диагностикалық процедураларды жүргізу нәтижесінде туындайтын асқынулардың, жанама әсерлердің, жағымсыз реакциялардың, соның ішінде ауыр және күтпеген әсерлердің симптомдары мен синдромдарын анықтау.

Білім:

1. Аллергиялық патологиясы және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды клиникалық, зертханалық, иммунологиялық тексеру әдістері, оларды қолдануға көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер.

2. Нақты аллергологиялық және иммунологиялық диагностикалық әдістерді *in vivo* орындау техникасы: тері, тері ішілік сынамалар, прик сынамалар, патч сынамалар, скарификациялық сынамалар, аппликация және провокациялық сынақтар, ингаляциялық, тіл асты, конъюнктивалық сынақтар.

3. *In vitro* диагностикалық әдістерді қолданудың медициналық көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері.

4. Науқастың жасын ескере отырып, әртүрлі аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларын *in vivo* және *in-vitro* диагностикалау әдістерінің көрсеткіштерінің ерекшеліктері.

5. Аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайының даму себептері, әртүрлі аллергиялық және иммунологиялық жағдайлардағы дифференциалды диагностикалық ерекшеліктері.

6. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарда диагностикалық процедуралар нәтижесінде туындайтын асқынулардың, жанама әсерлердің, жағымсыз реакциялардың, соның ішінде ауыр және күтпеген симптомдары.

Біліктілікті тану
мүмкіндігі:

Біліктілікті тану ұсынылады

2-дағды: Аурулардың
және соған байланысты

Дағдылар:

1. «Аллергология және иммунология (ересек,

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Микробиология, аллергология және иммунология» кафедрасы		50/11-
Білім беру бағдарламасы «Аллергология мен иммунология (ересектер, балалар)»		20 беттің 12 беті
	денсаулық проблемаларының қазіргі халықаралық статистикалық жіктелмесін (бұдан әрі – ICD) ескере отырып диагнозды орнату	педиатриялық)» мамандығы бойынша медициналық қызмет көрсету аясында ICD-10 сәйкес диагноз қою. 2. Аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайының дифференциалды диагностикасын жүргізу. 3. Аллергиялық аурулармен және иммунитет тапшылығымен ауыратын науқастардың (ересектер, балалар) жағдайының ауырлығын бағалау. 4. Аллергиялық және иммун тапшылығы жағдайларының асқынуларын анықтау.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі:	Білім: 1. Аллергиялық аурулардың клиникалық белгілері, иммун тапшылығы жағдайлары 2. Диагностика, дифференциалды диагностика, мүмкін болатын асқынулар. 3. Аурулар мен байланысты денсаулық проблемаларының халықаралық статистикалық классификациясы (ICD)
2-еңбек функциясы: барлық кезеңдерінде сабақтастықты сақтай отырып, науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық ауруларды және иммун тапшылығы жағдайын емдеу	1-дағды: Науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық ауруларды және иммун тапшылығы жағдайын емдеуді тағайындау және жүргізу, оның тиімділігі мен қауіпсіздігін бақылау.	Дағдылар: 1. Аллергиялық аурулары және/немесе иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарға дәрілік емес және дәрілік емес емдеуді тағайындау. 2. Берілген науқаста (ересектер, балалар) аллергиялық реакцияларды тудыратын алергендерді ескере отырып, қажетті емді тағайындаңыз. 3. Иммунитет тапшылығы бар науқастарды (ересектерді, балаларды) басқару жоспарын құру. 4. Аллергиялық патологиясы бар және иммун тапшылығы жағдайындағы науқастарды (ересектер, балалар) емдеу жоспарын құру. 5. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы аурулары мен жағдайлары бар науқастарда қатар жүретін аурулар мен асқынуларды емдеудің фармакотерапиялық әдістерін қолдану. 6. Жалпы факторларды, аурудың сипатын және науқастың сенситизация спектрін ескере отырып, емдік тамақтануды тағайындаңыз. 7. ASIT бойынша науқасты емдеу жоспарын құрыңыз және негіздеңіз. 8. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды таңдау және госпитализацияға жіберу: 1) Тегін медициналық көмек және міндетті медициналық сақтандыру мемлекеттік қоры жанындағы күндізгі стационарға; 2) Медициналық көмек көрсету және міндетті

медициналық сақтандыру мемлекеттік қорында стационарлық емделу үшін.

9. Аллергиялық аурулармен және иммунитет тапшылығымен ауыратын науқастарға (ересектерге, балаларға) көмек көрсету бойынша қажетті шаралардың көлемі мен реттілігін анықтаңыз.

10. Амбулаторлық және стационарлық жағдайларда аллергиялық және иммун тапшылығы бар науқастарды (ересектер, балалар) емдеу жоспарын жасаңыз.

11. Науқастарды (ересектерді, балаларды) диспансерлік бақылауды жүргізу және аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығының алдын алу.

12. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды іріктеуге, GIBT препараттарын жіберуге және енгізуге, алмастырушы терапияға катысу.

Білім:

1. Аллергиялық ауруларды және иммун тапшылығы жағдайын дәрілік емес емдеу әдістері. медициналық көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер. ықтимал асқынулар, жанама әсерлер, жағымсыз реакциялар, соның ішінде ауыр және күтпеген.
2. Аллергиялық ауруларды және иммун тапшылығы жағдайын дәрілік емдеу әдістері. дәрілік заттардың әсер ету механизмдері, олардың өзара әрекеттесуі, жанама әсерлері.
3. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды (ересектер, балалар) жоспарлы және шұғыл госпитализациялауға медициналық көрсеткіштер.
4. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарға (ересектер, балалар) диеталық терапия принциптері, аллергиялендерді жою. Аллергологиялық немесе иммунологиялық аурухананың немесе бөлімшенің жұмысын ұйымдастыру негіздері. алғашқы медициналық-санитарлық көмек деңгейіндегі аллергиялогия немесе иммунология кабинеті.

Біліктілікті тану мүмкіндігі:

Біліктілікті тану ұсынылады

Дағды 2: Аллергиялық аурулары бар науқастарға аллергияленге спецификалық иммунотерапияны (ASIT) тағайындау және енгізу

Дағдылар:

1. Науқастардағы (ересектер, балалар) аллергиялық аурулар үшін ASIT-ке көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштерді анықтаңыз.
2. ASIT терапиясын жүргізу және бақылау схемасын құрастырыңыз.
3. Аллергияленге спецификалық иммунотерапияға жеке

аллергендердің сұйылтуларын дайындаңыз.4. Аллергенге спецификалық иммунотерапия кезінде аллергенді инъекциялар жасаңыз.

Білім:

1. Иммуносупрессивті және биологиялық терапияның медициналық көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері.
2. Аллергиялық аурулары бар науқастарға аллергияға спецификалық иммунотерапияның тиімділігі мен қауіпсіздігін бақылау.
3. ASIT әсер ету механизмдері. ASIT қолданудың медициналық көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері. Іске асыру әдістері.
4. Аллергиялық аурулары бар науқастарда АСИТ нәтижесінде пайда болатын асқынулардың, жанама әсерлердің, жағымсыз реакциялардың, соның ішінде ауыр және күтпеген әсерлердің симптомдары мен синдромдары.5. Аллергендерді стандарттау, СИТ схемалары.

Біліктілікті тану
мүмкіндігі:

Біліктілікті тану ұсынылады

3-дағды: Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды (ересектер, балалар) медициналық оңалту тиімділігін жоспарлау және бақылау.

Дағдылар:

1. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық оңалту шараларына медициналық көрсеткіштерді анықтау.
2. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық оңалту және курорттық емдеуді тағайындау және жүзеге асыру үшін маман дәрігерлерге жіберуге медициналық көрсеткіштерді анықтау.
3. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды оңалту шараларының жоспарын жасау.
4. Мүгедектерді оңалтудың және оңалтудың жеке бағдарламаларын әзірлеу.5. Медициналық оңалтудың тиімділігіне мониторинг жүргізу.

Білім:

1. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайындағы науқастарды медициналық оңалтудың негіздері мен әдістері.
2. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық оңалтуға арналған медициналық көрсеткіштер мен медициналық қарсы көрсеткіштер.

Біліктілікті тану
мүмкіндігі:

Біліктілікті тану ұсынылады

4-дағды: Аллергиялық аурулары және иммун

Дағдылар:

1. Шұғыл медициналық көмекті қажет ететін, өмірге

	тапшылығы жағдайы бар науқастарға (ересектер, балалар) шұғыл медициналық көмек көрсету.	қауіп төндіретін жағдайларды, оның ішінде клиникалық өлімді (адам ағзасының өмірлік маңызды функцияларын (қан айналымы және/немесе тыныс алу) тоқтату) мойындау. 2. Науқас жағдайының себебі мен ауырлығын бағалаңыз және науқасты осы жағдайдан шығару үшін қажетті шараларды қолданыңыз. 3. Жүрек-өкпе реанимациялық шараларын орынданыз. 4. Өмірге қауіп төндіретін жағдайларда, оның ішінде клиникалық өлімде (адам ағзасының өмірлік маңызды функцияларын тоқтату (қан айналымы және/немесе тыныс алу)) жедел медициналық көмек көрсету. 5. Жедел медициналық көмек көрсету кезінде дәрілік заттар мен медициналық мақсаттағы бұйымдарды пайдаланыңыз. 6. Жедел медициналық көмек көрсету кезінде дәрілік заттар мен медициналық мақсаттағы бұйымдарды қолданудың тиімділігі мен қауіпсіздігіне бағалау жүргізу. 7. Медициналық ұйымнан тыс жағдайларда аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайындағы критикалық жағдайларды анықтау. Білім: 1. Қан айналымының және/немесе тыныс алудың кенеттен тоқтауының клиникалық белгілері. 2. Жүрек-өкпе реанимациясы 3. Медициналық ұйымнан тыс науқастардың ауыр жағдайларын анықтау әдістері. 4. Медициналық ұйымнан тыс жағдайларда аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайындағы қарқынды терапия және реанимация әдістері.
3-жұмыс қызметі: Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық тексеруден өткізу.	Біліктілікті тану мүмкіндігі: 1-дағды: Мүгедектіктерді бағалау	Біліктілікті тану ұсынылады Дағдылар: 1. Медициналық тексеру нәтижелері бойынша медициналық қорытындыны тұжырымдаңыз. 2. Аллергиялық аурулар мен иммунитет тапшылығы жағдайларынан туындаған адам ағзасының уақытша еңбекке жарамсыздық белгілерін және тұрақты дисфункция белгілерін және науқас отбасы мүшелеріне күтім жасау үшін еңбекке жарамсыздық парағын беру кезінде күтім жасау қажеттілігін анықтаңыз. 3. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық-әлеуметтік сараптамаға жіберу. 4. Аллергиялық ауруы және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарға медициналық-әлеуметтік

		сараптамадан өту үшін қажетті медициналық құжаттаманы дайындау.5. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайлары бар науқастарға еңбекке жарамсыздық парағын беру.
		Білім: 1. «Еңбекке уақытша жарамсыздық сараптамасын жүргізу, сондай-ақ еңбекке уақытша жарамсыздық парағын немесе анықтамасын беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 18 қарашадағы № ҚР ДСМ-198/2020 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 ж. 2020 ж. 2. Медициналық-әлеуметтік сараптаманы жүзеге асыру үшін медициналық құжаттаманы дайындау.3. Уланудан және оның зардаптарынан туындаған ағзаның тұрақты дисфункциясы бар науқастарды медициналық-әлеуметтік сараптамаға жіберуге медициналық көрсеткіштер.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі:	Біліктілікті тану ұсынылады
4-еңбек функциясы: Халық арасында аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларының және олардың асқынуларының алдын алуға бағытталған іс-шараларды ұйымдастыру, жүзеге асыру және тиімділігін бақылау	1-дағды: Халық арасында аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларының және олардың асқынуларының алдын алуға бағытталған іс-шараларды ұйымдастыру, жүзеге асыру және тиімділігін бақылау.	Дағдылар: 1. Аллергиялық аурулары және иммундық жүйесі аурулары бар емделушілерге аллергендермен жанасудың алдын алу (соның ішінде гигиеналық ережелер, өмір салты, диета), стрессті басқару стратегиялары бойынша оқытуды ұйымдастыру және өткізу. 2. Біріншілік иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарда инфекциялық асқынулардың алдын алу. 3. Аллергиялық аурулар мен иммундық жүйенің аурулары туралы көпшілікке ақпараттық науқандар өткізу 4. Аллергиялық және иммун тапшылығы жағдайларын ерте анықтау бойынша медициналық бағдарламаларды ұйымдастыру.5. Медициналық қызметкерлерді аллергиялық және иммун тапшылығы жағдайларын диагностикалауға және емдеуге оқыту. Білім: 1. Аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларының және олардың асқынуларының алдын алу принциптері мен ерекшеліктері. 2. Тыңдаушылардың жас ерекшеліктеріне және қызығушылықтарына қарай оқытуға ақпарат пен тәсілді бейімдеу. 3. Ақпараттық-ағартушылық жұмыстың әдістері мен құралдары (плакаттар, брошюралар, презентациялар, мультимедиялық материалдар).

		4. Аллергиялық аурулардың алдын алу әдістері. 5. Медициналық этика принциптері және пациент туралы мәліметтердің құпиялылығы.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі:	Біліктілікті тану ұсынылады
	2-дағды: Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарға (ересектер, балалар) вакцинация профилактикасын жүргізу.	Дағдылар: 1. Аллергиялық және иммун тапшылығы аурулары мен жағдайлары бар науқастарға иммунопрофилактиканың жеке кестесін жасау. 2. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарға вакцинацияға көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштерді анықтау. 3. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы бар науқастардың (ересектер, балалар) жағдайының ауырлығын вакцинациялау мүмкіндігін бағалау үшін бағалау. Білім: 1. Аллергиялық аурулары және (немесе) иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды вакцинациялауға медициналық көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер. 2. Аллергиялық және иммун тапшылығы аурулары мен жағдайлары бар науқастарда тәуекелді бағалау және вакцинациялау стратегиясын әзірлеу. 3. Вакцинацияның жанама әсерлері.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі:	Біліктілікті тану ұсынылады
5-еңбек функциясы: Медициналық құжаттаманы, медициналық және статистикалық ақпаратты басқаруға қатысу	1-дағды: Саладағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарына сәйкес медициналық құжаттарды жүргізу, медициналық және статистикалық ақпаратты талдау	Дағдылар: 1. Жұмысты жоспарлаңыз және өзіңіздің тиімділік көрсеткіштеріне талдау жасай отырып, есеп дайындаңыз. 2. Медициналық құжаттарды, оның ішінде электронды түрде жүргізіп, олардың жүргізілу сапасын бақылайды. 3. Мамандандырылған медициналық бөлім жұмысының медициналық-статистикалық көрсеткіштеріне талдау жүргізу. 4. Пациенттердің жеке деректері мен ақпаратты жұмыс барысында заңға сәйкес пайдалану. 5. Белгіленген тәртіпте ақпараттық жүйелерді пайдалану. Білім: 1. «Денсаулық сақтау саласындағы есепке алу құжаттамасы нысандарын, сондай-ақ оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2020 жылғы 30 қазандағы No ҚР ДСМ-175/2020 бұйрығы (Қазақстан Республикасының

		Әділет министрлігінде 407.11.07 ж. 2. «Денсаулық сақтау саласындағы есептілік құжаттамасының нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 22 желтоқсандағы No ҚР ДСМ-313/2020 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылы 23 желтоқсанда No 21879 болып тіркелді). 3. «Бастапқы медициналық құжаттаманы жүргізу және есептілікті ұсыну қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 10 желтоқсандағы No ҚР ДСМ-244/2020 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылы 11 желтоқсанда No 21761 болып тіркелді). 4. Электрондық есеп және құжаттама жүйелері. 5. Пациенттердің медициналық ақпаратының құпиялылығы. 6. Медициналық статистиканың негіздері.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі:	Біліктілікті тану ұсынылады
1-қосымша жұмыс функциясы: Үздіксіз кәсіби даму	1-дағды: Кәсіби дамуға ұмтылу	Дағдылар: 1. Кәсіби оқу іс-шараларына қатысу: конференциялар, семинарлар, вебинарлар, біліктілікті арттыру курстары. 2. Оқу және ғылыми қызметке қатысу. 3. Денсаулық сақтау мәселелерін талқылау және әріптестермен тәжірибе алмасу үшін кәсіптік қауымдастықтардың, комитеттердің және жұмыс топтарының жұмысына қатысу. Білім: 1. «Денсаулық сақтау саласындағы мамандардың қосымша және бейресми білім беру қағидаларын, денсаулық сақтау саласындағы қосымша және бейресми білім берудің білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдарға қойылатын біліктілік талаптарын, сондай-ақ денсаулық сақтау саласындағы мамандарды сырттай қайта оқыту қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы No ҚР ДСМ-303/2020 бұйрығы. қосымша және бейресми білім беру арқылы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылы 22 желтоқсанда No 21847 болып тіркелді). 2. «Денсаулық сақтау саласы қызметкерлерінің үздіксіз біліктілігін арттыру нәтижелерін растау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Микробиология, аллергология және иммунология» кафедрасы		50/11-
Білім беру бағдарламасы «Аллергология мен иммунология (ересектер, балалар)»		20 беттің 19 беті

		Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-283/2020 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылы 22 желтоқсанда № 2184 болып тіркелді). 3. Кәсіби саладағы әріптестермен желі құру және қарым-қатынас жасау мүмкіндіктері. 4. Мамандандырылған саладағы қазіргі тенденциялар, зерттеулер мен әзірлемелер.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі:	Біліктілікті тану ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Эмпатия Қарым-қатынас дағдылары Толеранттылық пен сыйластық Үлгімақтастық және топтық жұмыс Стресске төзімділік Рефлексия және өзін-өзі талдау Кәсіби этика нормаларын сақтау Ашықтық және оқуға деген құштарлық Белсенділік пен бастама; Кәсіби дамуға ұмтылу	

Оқыту нәтижелерінің (ОН) кәсіптік стандарттың жұмыс функцияларына сәйкестігі

№	ОН	Жұмыс функциялары
1	ОН1 Пациент үшін үздік нәтижелерге қол жеткізу мақсатында пациентпен, оның ортасымен, Денсаулық сақтау мамандарымен тиімді өзара іс-қимыл жасай алады.	Қосымша еңбек функциясы 1: Үздіксіз кәсіби даму
2	ОН2 Аллергиялық және иммунопатологиялық аурулары бар пациенттерге клиникалық диагнозды тұжырымдауға, емдеу жоспарын тағайындауға және медициналық көмек көрсетудің барлық деңгейлерінде дәлелді практика негізінде оның тиімділігін бағалауға қабілетті.	Еңбек функциясы 1: Пациенттердегі (ересектер, балалар) аллергиялық аурулардың аурулардың және иммун тапшылығы жағдайларының диагностикасы. Еңбек функциясы 2: Барлық кезеңдерде сабақтастықты сақтай отырып, пациенттердегі (ересектер, балалар) аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларын емдеу
3	ОН3 Қауіп-қатерлерді бағалауға және жоғары қауіпсіздік деңгейін және медициналық көмек сапасын қамтамасыз ету үшін ең тиімді әдістерді пайдалануға қабілетті.	Еңбек функциясы 1: Пациенттердегі (ересектер, балалар) аллергиялық аурулардың аурулардың және иммун тапшылығы жағдайларының диагностикасы. Еңбек функциясы 2: Барлық кезеңдерде сабақтастықты сақтай отырып, пациенттердегі (ересектер, балалар) аллергиялық

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Микробиология, аллергология және иммунология» кафедрасы		50/11-
Білім беру бағдарламасы «Аллергология мен иммунология (ересектер, балалар)»		20 беттің 20 беті
		аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларын емдеу
4	ОН4 Адекватты зерттеу мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдауға, аллергология және иммунология бойынша арнайы әдебиетті сыни бағалауға, өзінің күнделікті қызметінде халықаралық деректер базасын тиімді пайдалануға, зерттеу командасының жұмысына қатысуға қабілетті.	Қосымша еңбек функциясы 1: Үздіксіз кәсіби даму
5	ОН5 Өз бетінше оқуға және кәсіби команданың басқа мүшелерін оқытуға, пікірталастарға, конференцияларға және үздіксіз кәсіби дамудың басқа да нысандарына белсенді қатысуға қабілетті.	Қосымша еңбек функциясы 1: Үздіксіз кәсіби даму
6	ОН6 Аллергология және иммунология мамандығы бойынша Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау жүйесінің құқықтық және ұйымдастыру өрісі шеңберінде әрекет етуге, төтенше жағдайларда базалық көмек көрсетуге, ұлт денсаулығын нығайту саясатын жүзеге асыру үшін кәсіптік топтар құрамында жұмыс істеуге қабілетті.	Еңбек функциясы 2: Барлық кезеңдерде сабақтастықты сақтай отырып, пациенттердегі (ересектер, балалар) аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларын
7	ОН7 Медициналық құжаттаманы дайындау кезінде қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілердің нормаларын қолдана алады, статистикалық мәліметтерді талдай алады, іс қағаздарын жүргізу сапасын бағалай алады, стандартты нысандар мен хаттамаларды қолдана алады, нормативтік талаптардың дұрыстығын және сәйкестігін көрсете алады.	Еңбек функциясы 5: Медициналық құжаттаманы, Медициналық-статистикалық ақпаратты басқаруға қатысу

Оқу-әдістемелік орталығының басшысы

Д.Долтаева